

F a r a g ó Ödön: A Sok hühó semmiért előadásának kiértékelése érdemes színészi feladat. Maga a darab olyan, mint egy egészséges, jóízű kacaj, és Shakespearenak olyan mosolygó életkorszakában íródott, amikor gyönyörködni tudott az emberekben, és nem fájt neki az élet súlyos gondja. A józanság korlátait átugrotta, és költői lelkét engedte szabadon szárnyalni. Shakespeare agyából, mint izzó kohóból fékezhetetlen áradatba tör elő maga a költészet. ~~Topon~~ológiai, rendszeres történelmi adatokkal, pontossággal nem törődött. Szolgálatot tesz a színész önmagának és az objektív ügynek, aki megkeresi Shakespeareban az ember nyomát. Ebben az ezerszinű vigjátékban megtaláljuk az embert. És előre látja ezt Shakespeare, amikor ezeket írja:

"Hány késő század adja majd elő e büszke tettet, meg nem született országokban, s nem ismert nyelveken? Játékban hányszor fog még nevetni, majd vérezni! Rajta barátaim, vigán, eresszétek el a pajzánság gyepelőit, hogy vigádjának a népek, akik ezt hallgatják, és jőjjenek arra az igazságra, hogy az élet nem más mint sok hühó semmiért."

Ezt a játékos kómédiát régi nagyjaink csak megközelítőleg tudták előadni, hiszen alig tartották műsoron. Tiszta véletlennek köszönhetjük, hogy az "Egymást bosszantók" címe alatt megtaláltuk a ~~III~~ Sok hühó semmiért első magyar fordítását, Benke József fordításában, természetesen németből. 1804-ben elő is adták Kolozsvárott. Váradosziban 1830-ban szeptember 22-ik napján a Nemzeti Színjászó Társaság előadta az "Egymást bosszantók" cím alatt. Játsoztak benne: László, Fánösy, Kilényi, Hubay, Láng.

Pekhata Károly kritikája oly érdekes világot vet kezdő színészetünk apró fogyatkozásai~~ra~~. "Januárius 12-i estvének "Egymást bosszantó" című vigjátéka tevé kellemessé. Kellemessé - mondom, mert előadásá~~n~~ minden részleteiben a legszigo-

rubb várakozást is voltaképen kielégítheték. Fánecsy ur Claudio, Bartháné asszony Hero, Szentpéteryne asszony Beatrice, de főként Tóth-ur Benedek különösen tetszettek. Baranyi urnak azonban kevesebb feszességgel kellett volna megjelennie. Az idegen szavakat hibásan mondták ki."

1832-ben Miskolcon a "Feltámadott menyasszony" címen adják elő "egészen új pompás, vig néző játékot öt felvonásban. Magyarra Bápay István által fordítottatott." Kéőbb Fejes István ~~írdta~~ lefordította, de végre Arany László fordítására kerül sor. Persze erős javításokat eszközöltek rajta. Arany László adta meg a helyes címet a darabnak: Sok hühö semmiért. Szigligeti Ede mint bíráló lelkesen ismertette a fordítás kiválóságát.

Kik játszották a főbb szerepeket 1876-tól 1899-ig? Don Pedrot: Feleki Miklós, E. Kovács Gyula, Gyenes László, Somló Sándor. Jánost: Uj ázi Ede, Egressy Ákos, Horváth Zoltán, Ivánfi Jenő. Leonat: Szigeti József, Pintér Sándor, Szigeti Imre. Benedeket egyedül Náday Ferenc játszotta tizenhat előadásban, Galagonyát Vizvári Gyula szintén tizenhatszor. Herot: Melvey Laura, Márkus Emilia, Maróthy Margit, Alszeghy Irma. Beatricet: Lendvayné Fánecsy Ilka ötször, Csillag Teréz tizenegyszer. A darab 1876-1899-ig mindössze tizenhatszor került előadásra.

Ha a multnak és a tradícióknak tiszteletében mélységes hódolattal emeljük fel tekintetünket, akik még itt maradtunk tanuként az elmúltak művészi munkájának felemlítésével, büszkén tekinthetünk a mai Nemzeti Színház Sok hühö semmiért előadására. Visszaadták teljes művészi formában Shakespeare boldogságos korszakának alakjait. Mert a cél mit jelent? Egy egész műfaj lapgondolatát jelenti: Mi egyéb az élet, mint sok hühö semmiért? Shakespeare komikuma nem terheltetett meg fájdalmas

sulyokkal, mint általában a többi vígjátékokban ez előfordul. Eppen ezért kiváló a rendező munkája. Nem elégedett meg Shakespeare játékos kedvével, fűszerezte ezt még a maga ötleteivel, és ha vannak is benne elhajlásra való ötletek, ezt pótolja a pörgő előadás, a szereplők kitűnősége. Sajnos, hogy a kis színpad korlátozta a rendezői lehetőségeket, tulzsufoltan, hegyén-hátán ágálnak a szereplők... azután talán egy kissé sokat mozognak, örökké nyugtalanok. Alig pihen^{még}nek a szem, ~~és~~ mert minden szóra, minden mondatra játékok teszik élénkebbé az amúgy is ötletes szöveget. A rendezőben turbuzog a temperamentum. De ez nem hiba! inkább többet mozogjanak, mint lapos unalmassággal álljanak meg egy helyen. A rendezői munka kihozta Shakespeare gondolatát: a szerelem ül itt diadalt, és a társadalmi forma csak háttér. Van a darabnak több valószínűtlensége is, amely kéri a vígjáték keretéből: János rosszasa. A színészre hárult a feladat, hogy ezt a visszatetsző alakot simábbá formálja, és ezt Lendvay elvtárs színészetében meg is találjuk.

És ha vannak még lélektani vakságok, képtelen félreértések, nem baj, hiszen ezekben találhatjuk meg a darab, mosolygós, fölényes bölcseségét, és ebben van a megragadó költőiség. Ezeket mind életrevalóan hozta a rendező elénk. És négy színészünk: Mészáros Ági, Ungváry László, Básti Lajos, és Gábor Miklós semmiben sem maradtak alul a régi nagyjaink emlékeitől. 23 éves voltam, amikor a régi Nemzeti Színház színpadán láttam és hallottam a régieket, de minden hiszélés nélkül mondhatom a maiaknak, hogy jobban eltalálták Shakespeare hangját, mint elhalt nagyjaink. Ők kedvesek is voltak, de nem játékosak. Ők szépen beszéltek, hiszen ez varázsuk volt. Bizony a mostani előadásban sokszor és sokat nem értettem, mert a tiszta beszéd nem virágozik jelesen a mai színpadon, kivált a kisebb szereplőknél

és a fiataloknál. De amit a három művész kolléga ad a három szerepben, igazán reális, elhíhető. Ez pedig nagy érdem. Mészáros Ági tiszta beszéde, Básti kedvessége, Ungváry jellegzetes figurája a Shkaespearei előadások gyöngyszemei. Sajnálatos, hogy Barthos kollégánk kimaradt, kiesett a darabból. Tompa Sándor alakítása kissé édeskés, a közvetlenség nem bűn és nem hiba. Amilyen közvetlen egyebek között Tompa, úgy nélkülöztük ezt a keresetlen humort most ebben a darabban.

Ebből a shakespearei boldog műből tanulhatjuk meg, hogy az élet rendje olyan egyszerű volna, ha az emberek össze nem kuszálnák."De az élet mindennél erősebb, s ha más'ép nem tudja a maga igazát érvényesíteni, azokhoz az eszközökhöz folyamodik, amelyet mi emberi rövidlátásunkkal véletlennak nevezünk" - mondja bölcsen --evesi Sándor egy tanulmányában. Ez illik Shakespeare Sok hüho semmiért című darabjára is. 2

A felujítás indokolt volt, mert Shakespeare a hamisítást újra és újra leleplezi. Itt a komisz polgári erkölcsöket le eli tükörként elénk, a tiszta emberi érzések mellett ott látjuk a posványt is. Jól kidolgozott előadást kaptunk. Mindenben őszintén gratulálhatunk a Nemzeti Színház rendezőjének, egyuttal igazgatójának is az emlékezetes sikerért, és a színészet történetében maradandó emlékként állhat fenn az a tény, hogy a demokratikus népi Magyarország első szinpadán műsor-szériában adatja elő Shakespeare vigjátékát. /Lelkes taps./